

Raspeće

Taj razgovor, ili bolje reći, uvertira u taj razgovor započela je još tamo unutra, u onom užeglom, pijanom krčmarskom grotlu, kad je raspoležena pjevačica počela podizati rub svoje haljine pokazujući sve više i više od svojeg salatog, bijelog bedra: »Cigančica vodu gazi, ovako ... ovako ...«. Ras-takala je taj svoj prezreli seksepil poput crnog, bibavog pauka koji će uskoro prepuznuti preko stolova, šanka, napunjenih pepeljara, buljookih nalakćenih glava i pospanih muzičara. Podizala je to vlažno platno, perfidno polako, iskustvom vulgarne, provincijske kokete ili bordelske dame, a sve je bilo sračunato, svaki taj pokret, da zapali auditorij, da izazove delirij, da se pije, da se loče, da se »konzumira«, kako to gazde vole reći. S podizanjem tog ruba podizala se polagano i krv u bjeloočnicama kurjačkih očiju. Sve je to asocijalo na jeftin striptiz u petorazrednom baru nekog lučkog predgrađa. I tu više nije bio bitan njezin glas, ni to što ona pjeva, tu nisu bili bitni oni jadnici iza nje, zbiti na dva kvadrata, što cijeli život proćerdaju na tih pet nota. Tu nije bila bitna ona konjska glava bubnjara što se klati rezignacijom stare kljusine. Njima je bodljikava žica ovakvih noći odavno bila provučena kroz bubrege i sad je tamo trunula, sakupljajući na svojoj rđavoj potki sav talog tih vinjaka, crnih kava, sendviča i nikotina. Njihova crijeva su odavno izbodena, i njihov kruljež nestaje negdje u ritmu tih izlizanih bubnjarskih koža. Njihovo je da budu ta zvučna kulisa, da paze na to bedro što je večeras centar svijeta, da trgnu pivsku flašu ako mu se neko suviše približi. Oni su utopljeni u toj plavičastoj, živinoj kupki, u toj gustoj bozi od cigaretnog dima, nestvarne boje flebe, u toj ploti, znoju, rastrganom razgovoru i odebljalom libidu, vrelom poput magne. Noćas se pije samouništavajuće strasno, skitskoslavenski, kao posljednja čaša. Noćas u ovom dijelu svijeta postoji samo taj plavičasto osvijetljeni brod,

što ukletoholandeski plovi kroz tu panonsku maglu, oglašavajući se samo tu i tamo svojom otužnom, potmulom sirenom ne bi li negdje našao kakav odgovor u svjetlosti svjetionika. Brod što plovi oranicama i vrbicama, preko kukuružišta i livada, preko rijeke, preko dalekovoda, i nitko od putnika nema pojma kamo zapravo pokazuje kaketanov sekstant. Ta krčmetina je noćas centar planete. Galaksije. To bedro je ovdje sanktuarij sa zakračunatim svetim otajstvima. Ta pjevaljka je obredni svećenik, Bakova službenica, a ovi pijanci i noćnici, oni su fanatična, pomahnitala pastva. Svećenica barata s tim falusoidnim mikrofonom, ližući ga i uznoseći nad sebe kao sjajni kalež, uživajući u tim ljepljivim pogledima što s nje deru halje i ostavljaju čistu golost.

Taj razgovor je u frangmentima bubrio poput inficiranog mjesta na koži kad mikroorganizmi razvijaju svoje razarajuće kolonije, a koža se sva upali i peče. To i nije bio razgovor. Bilo je to deranje u kojem čovjek mora napeti sve žile da bi artikulirao rečenicu, ili usta potpuno prisloniti na uho sugovornika u toj svjetlosti što glave pretvara u posmrtnu, voštane maske. Trijezan bi pomislio da su ga ubacili u neki tunel strave i užasa gdje netko neprestano urliče da bi proizveo zastrašujući efekat, gdje nekom klještima čupaju prste, a nekog egzorcistički razapinju. U toj glazbenoj mučkalici nota i falševa, prejakog i agresivnog bubnja, gdje se neprestano podižu čaše u nabreklih šakama, piju se bratimljenja, natače se u sebe sirovo-temperamentno i ne pita se više što je pomiješano u to piće i koja je cijena toj »ambroziji«. Pije se božanski, ne razmišljajući o sutrašnjim mamurlucima, glavoboljama, mučninama, bolu u šarenicama i bubnjićima, čeprkanju u bubregu. Živi se samo za noćas, deklamira se pijano-iskreno, s patetičnim zanosom padaju zakletve na vječno prijateljstvo, dok netko ne potegne butelju i prasne je o pod.

Heejj, lupi, lupi,
Cigane moj . . .

šišti pjenasta strast oslobođena konačno iz konzerve kršćanskih predrasuda. Teče pivo, cijedi se proljani kiseliš preko ruba stola u malu mlaku, odmah kraj izbljuvaka, elegantnog bradonje koji to radi diskretno pod stol, oslonivši se čelom o sam rub, dok mu grč trza ramena. Miješaju se vinjaci i pelinkovci, dodaje mentol po dobrom, starom zemljotresnom receptu, jer taj se mora vrušiti, ti majku božju, kad ovo popije. Trešti ta melasa, raspršna i gorilski agresivna, a šic fasciniran bulji u nju, pa se okreće dečkima za stolom.

— Ma daj, ruknemo i još jednu rundu! Jegič, daj zovi konobara! Šo, nemoj hebati, nejdemo još doma, ma kako se ti nemreš opustiti? Pa daj pogledaj tu rulju! Svi si lepo cugaju, zabavljaju se ljudi, ljudima je tu naprosto d o p r o! Jebiga, to je ono dok se tebi pije, onda su svi pizde ako s tobom ne piju, ali ti se nećeš ni malo žrtvovati za društvo.

Brada se na taj pijani solilokvij samo kiselo nakesila i povukla jedan od zadnjih dimova iz gotovo dogorjelog čika. Taj je zapekao duboko negdje u jednjaku i šo s gađenjem pricmrliji ostatak u gomili pepeljare.

— Ja ti velim, tu mogu doći samo pijan i tu se osjećam dobro samo kad sam pijan. Kad ne vidim svu pozadinu tog z a b a v l j a n j a, kako ti nazivaš sav taj đumbus — počeo je tumačiti mesnatom, dlakavom šicovom uhu što je ispalo ispod dugih, sijedih pramenova, ali ono ga više nije željelo čuti. Šicov pogled već je rastakao mlječ po onih devedeset kila ženskih bedara, listova, struka, ogromnih dojki, po onoj opruzi zapetoj u tim kukovima što se sada oslobađala. On je drmao to tijelo negdje u nekom krevetu ispod svoje gojazne trupine. Njegovim se licem točilo blaženstvo.

Šo se s gađenjem okrenuo. Karli, s facom i nosom Paganinija, gotovo je ležao, raspuznut tankim dugačkim udovima preko više od polovice klupe, s pogledom nafikasnog narkomana, promatrao je sve ovo astralno mirno. S vremena na vrijeme povukao bi dugačak dim iz cigarilosa, pa bi pućnuo dva, tri kolobara koji su se vukli lijeno, dok ih struja zraka ne bi potpuno umištila. Iritiran šoovom upadicom, nevoljko je pro-

mijenio položaj da bi mogao čuti što mu ovaj govori. Zanijekao je dugačkim prstima ne složivši se s onim što je čuo.

— Gle, stari, nemreš to tak gledati. Ja isto popizdim na cijelu tu gungulu, ali stari, moraš svatit da je ovo tu, devedeset posto ovih što ih tu vidiš, doživljava ovo kao jedan kolektivni i njima jedini mogući, duhovni orgazam. Oni od duhovnog života nemaju zapravo ništa. To nisu šljakeri. To je nekakav srednji stalež koji je duhom još vezan za svoje selo, a materijalno on je duboko ogrezao u tu urbanizaciju. To su socijalistički skorojevići. Tipovi koji su napravili kuće, koji se danas voze u dobrim makinama, koji su izrodili dvoje, troje »pametne« djece, grade još eventualno negdje nekakvu vikendicu, i kaj sad? Ti ljudi ne znaju kuda sami sa sobom. Imaju love, imaju sve to materijalno što po nekakvom građanskom mjerilu znači određen standard i status, ali intuitivno osjećaju da u cijelom sistemu njihovog života nešto nije u redu. Oni bi sad pocmricali taj život bilo kako, makar na slamčicu. Oni su u stalnom strahu da taj život ne protutnji pored njih, a oni neće moći učiniti apsolutno ništa da ga zaustave. Kaj im preostaje? Taj suragat tu. Krčme i stadioni. Tu se ne osjećaju toliko sami, jer ostati sam — za njih je najveće prokletstvo što ih može snaći. Najveća kazna za budale je — izolacija, shvaćaš? Ostati sam, za njih znači predavanje crvotočini koja je u njima. Njihov otrov nije izvan njih. On putuje s njima i oni ga na ovaj način pokušavaju neutralizirati, shvaćaš?

— Dobro, shvaćam i tu se slažem s tobom, ali koji bog će to nama? Zašto smo mi tu? Ja se nimalo ne bojim svoje samoće.

— Pa nama to isto tako treba. Mi smo ovdje crvi na kadarevu. Mi se hranimo ovom lešinom, da bi joj mogli reći kako užasno zaudara. Ako tim ljudima, po — nekakvom svojem unutarnjem nervu koji te stalno peče, da njih objašnjavaš njima, onda ih moraš spoznati. Ovo je vježba i to treba shvatiti kao vježbu jer . . .

— Ma kaj tu serete? Da jedna jedina prokleta noć nemre proći bez tih vaših mozgovnih perverzija! Oćete si pocugati ili idite u božju mater?! Jegič, koliko je sati?

Jegič, koji se cijelo vrijeme napinjao da s Karlijevih usana razabere oni što ovaj govori šou, trgnuo se uplašen ovom šicovim

upadicom. Okrenuo joj onu kvrgu nikla iznad lijevog članka i zagledao se u plavi »ciferplat«. Bubnjar je palicama udarao takt za početak nove pjesme, a upublika se pomalo osipala izlazu. Najuporniji su palili nove cigarete i šlja mali kal sa dna kupica.

Izašli su u debeli, sivi pamuk. Magla je sve obložila čudnom nekom prigušenom akustikom što je upijala i gutala zvukove iz krčme. S kotača se dizala topla, urinska para dok su zatvarali zipere i zavlčili se u fiću. Kresnuli su farovi prije nego su gume ulovile asfalt.

— Mačka je ipak dopra, dečki moji dragi, dopra! Malo je depela, ali za depelog Šica to bi bil pravi broj. Ti Jsuseka, kakav bi to krevet trebal biti da se ona i ja zavalimo, a? He, he, he, he, he, he, . . .

— Mačka je jedna obična debela kravetina i ne kužim kak je opće tvoj broj i kako uopće imaš smisla za nekaj ovakvoga?

— Tam nutra nisam noćas videl ništ drugo osim velike skupine duševnih paralitika, mozgovnih platvusara, bolesnih drkađija koji pilje u tu hrpetinu ženskog mesa kao u jedinu žensku u toj planeti, pogledima iz kojim samo što ne propršti sperma. Kaj da žensku najmanje pedeset godina nisi primili za sisu. Pa . . .

— Ma idi ti lepo k vragu s tom tvojom krležijanskom kritičnošću prema životu! Kaju božju mater uobražavaš ti da si? »Mozgovni platvusari«, »paralitic«, ti si paralitik i platvusar, ti si sakat duhovno i kak god hoćeš, jer ne možeš shvatiti da ljudi uživaju u tom zajedništvu koje noćas tu imaju. Tu su se svi skupa našli i piju si i zabavljaju se i lepo im je i kog Isusa sad ti tu hoćeš? Dosta mi je te tvoje labaratorijske gadljivosti prema najstvarnijem životu, i uostalom, kaj ste tam spominjali stadione? Vidiš, ti ne možeš, vi ne možete shvatiti ni plemenitost tog sporta, i koliko taj sport zbližava ljudi! Zaboravljate da je to fenomen, ej dečki — fe-no-men. Jedini koji je u mogućnosti da odjednom i na jednom mjestu okupi sto tisuća ljudi i da . . .

— Eeee, tu smo, tu spočitavamo Krleži a jednom vremenu kad je tebi i takvima kao što si ti glas nogometnog komentatora vrhunaravna mudrost, kad se zna što taj komentator jede za doručak i koji broj cipela nosi, jer se štampa obilno brine da se

to sazna, i jer ti ne shvaćaš da je sav taj cirkus oko tih dvadeset i dva tipa koji tamo jurcaju za dobru, debelu lovetinu i organiziran da bi se tebi i takvima poput tebe nadomjestio duhovni život kojeg zapravo nemate! Da bi se tamo mogli ispuhati, izgalamiti, ishisteriti i da bi sutradan bili mirniji kad ih njihov gospodin šef bude dobro, debelo zajebavao na njihovom radnom mjestu. Ma čekaj Karli — prekinuo je Šo Karlija koji ga je neprestano drmusao za lijevo rame sa zadnjeg sjedišta ne bi li mu upao u riječ — čekaj da završim, i da mu velim, hej pazi! pa vidiš kakva je prokleta magluština, daj drž se te bijele crte! Ako nemaš živaca, mi ćemo voziti. Sedni si otraga! No još bi nam samo trebalo da sletim s ceste . . .

— Gle Šic — počeo je Karli gasiti ono što je već stihijski gorjelo — ma ja se ne čudim toj silnoj rulji kaj hrli na stadione. Pokušavam je opravdati. Ti si u pravu i sigurno je da ljudima treba zajedništvo, ali ja na tim stadionima ne vidim ništa ni dobro ni lijepo. Išel sam si ja to pogledati. Stari, pa to je pomahnitala rulja koja je u stanju, da bi nadglasala one što navijaju za suprotan tim, nekog ubiti! Ja nisam videl lijepi

nogomet ni publiku koja u njemu uživa, ja sam videl kako tamo jedni druge nemilosrdno kose, ja sam videl grimase bola, ja sam videl kako jedan drugog navlače za uha, ja sam čuo kako publika jedna drugoj jebe mater... i normalno da se nikak ne mogu složiti s tobom da su to manifestacije ljudskog zajedništva. Ja dapače mislim da je to rastakanje sirove snage, da je to histerija koje se svaki normalan i zdrav čovjek mora stidejti.

— Ma koga vi to vrijeđate!? I kaj vi to cijelo vrijeme uobražavate?

Šic je zapao u vatru, stiskao je papučicu sve jače, iza zadnjeg sjedišta urlali su klipovi i ventili, bijela crta je promicala čas s lijeve čas s desne strane, Šo je pokušavao dograbiti volan i u cijelom, tom pijanom, histeričnom krešendu Šo je zaradio udarac posred nosa, pokušali su tu nešto učiniti i Jegič i Karli, ali u cijelom tom batrganju što je nastalo u limenki koja se kotrljala kroz maglu ispunjena fluidom mržnje, uzrujanosti i gnjeva, nije se više dalo učiniti ništa.

Udarac je bio potmul, usisan balama magle, a kulminirao je u pet — šest tisuća obrtaja radilice pomiješanim s reskim treštanjem stakla. Za sekundu — dvije sve se ponovno smirilo.

Jegič se pridigao, ali ga je rđavi čavao bola što se iz lijevog ramena proširio u mozak, natrag sravnio s vlatima trave. Kad je ponovo došao sebi shvatio je da je netko velikom nekim crijevom s nebeskih visina posisao maglene krpetine i vidio ispred sebe olupinu što se prednjim krajem omotala oko betonskog križa. Gorjelo je crveno stop-svjetlo i vidio je, i prije negoli što je začuo lomljenje, kako u potpunoj tišini, prvo polako, milimetar po milimetar, a onda izrastajući u ogromnu lavinu zastrašujućih dimenzija, klizi veliki betonski križ s raspetim Isusom. Pao je lomeći ispod sebe staklo, lim i boju, i kao da je raspeti Isus cijelog fiću i ljude u njemu htio zakriliti raširenim rukama.

(Josip Gregurić)